

Борецька В.Є.,

*здобувач освітнього ступеня «бакалавр»,
кафедра менеджменту та бізнес-адміністрування*

Хорошун Ю. В.,

*ст. викладач каф. менеджменту та бізнес-адміністрування,
доктор філософії за спеціальністю 051 «Економіка»,
Черкаський державний технологічний університет,
м. Черкаси*

ПОЛІТИКА «DUE DILIGENCE» ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ

Актуальність формування дієвої системи фінансово-економічної безпеки комерційного банку і банківської системи взагалі як однієї з важливих складових національної безпеки на сучасному етапі обумовлена, у першу чергу, мінливістю фінансових умов функціонування банку, нестабільністю на валютному ринку, малою часткою банківського довгострокового кредитування, високими відсотками кредитування населення, недостатністю фінансування реального сектора економіки, низькою якістю кредитного портфеля, зростанням ризиків та диспропорцій у банківській діяльності. Все це створює загрози та обмеження для ведення банківської діяльності, формує зони небезпеки та ризиків.

Наявність обмежень, ризиків, загроз є критичними чинниками у веденні банківської діяльності як на сучасному етапі, так і в перспективі. Таким чином, потреба у безпеці банківської сфери є основною складовою на різних рівнях управління соціально економічними системами.

Рівень фінансово-економічної безпеки комерційного банку визначається тим, наскільки внутрішні суб'єкти та об'єкти фінансово-економічної безпеки оперативно знижують різні загрози, зменшують банківські ризики, мінімізують та мають змогу усунути збитки від негативних впливів [1]. Таким чином, важливим завданням для професіоналів з управління фінансово-економічною безпекою є пошук дієвих інструментів не лише мінімізації та компенсації, але і своєчасної ідентифікації та попередження потенційних небезпек. Одним із таких інструментів нині є юридичний аудит або *due diligence*. На науково-методичному рівні: *due diligence* – це комплексне поняття, яке об'єднує в собі аналітичні та контрольні заходи, спрямовані на встановлення достовірності наданої інформації та визначення привабливості запланованої угоди з метою зниження підприємницьких ризиків [2].

Відповідно до визначення, дью-ділідженс (англ. *due diligence*) – це процес збору та аналізу інформації про бізнес-об'єкт (далі – об'єкт) перед укладанням контракту, здійсненням угоди. Належна внутрішня перевірка наявних та нових

клієнтів дозволить банкам мінімізувати загрозу репутаційних, операційних, юридичних ризиків та, як наслідок, фінансових втрат. Політика «*due diligence*» має на меті, передусім, зменшення ризиків залучення банківської установи до протиправної діяльності (зокрема, легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом, фінансування тероризму та розповсюдження зброї масового знищення), а також забезпечення прозорості, безпеки діяльності банку та його ділової репутації. Стабільна політика щодо правил і процедур належної перевірки клієнтів є вкрай важливою для збереження благонадійності банківської системи, ефективного управління банками власними ризиками та формуванню ефективної системи фінансово-економічної безпеки банку [3].

На прикладному рівні під поняттям *due diligence* фахівці-практики розуміють збір та аналіз юридичної, фінансової, податкової, технічної та іншої інформації із метою оцінки різноманітних ризиків. Інструменти *due diligence* мають характеристики цільового управлінського аналізу та формують платформу подальшого залучення відповідної інформації до стратегічних заходів з позиції отриманих висновків, рекомендацій щодо прийняття безпекових рішень.

Впровадження нормативного регулювання щодо процедур банківського *due diligence* спрямоване, передусім, на належну ідентифікацію клієнта і визначає такі підстави для її проведення:

- встановлення відносин. Це мінімальний стандарт, що має на меті вберегти банк від ненадійних клієнтів.

- виникнення підозри. У такому випадку банк опирається на власну систему ризиків, що повністю відповідає вимогам міжнародних стандартів.

- проведення фінансової операції, що підлягає фінансовому моніторингу. В цьому випадку законодавство визначає поріг в еквіваленті 150 тис. грн та містить перелік ознак для таких операцій.

- проведення переказу без відкриття рахунка на суму, що дорівнює чи перевищує еквівалент 15 тис. грн.

- проведення разової операції без встановлення ділових відносин з клієнтами на суму, що дорівнює чи перевищує еквівалент 150 тис. грн. [4]

Таким чином, використання прийомів *due diligence* дозволяє попередити та запобігти досить значимих для економічної безпеки фінансових установ загроз. Зокрема: аналіз структури істотної дебіторської заборгованості, аналіз структури кредиторської заборгованості, перевірка легітимності укладання угод – надають інформацію для вчинення дій щодо покращення фінансового стану установи та підвищення рівня її майнової та економічної безпеки; виявлення та аналіз забезпечувальних договорів, перевірка легітимності укладання угод, оцінка ймовірності звернення стягнення на заставу, виконання зобов'язань за третіх осіб – дозволяє зменшити фінансові ризики установ, що надають послуги кредитування [3].

Ефективна реалізація механізму due diligence дозволить банківській системі мінімізувати потенційні ризики та забезпечити підвищений рівень фінансово-економічної безпеки, сприятиме стабільності національного фінансового та нефінансового ринку, підвищенню рівня національної безпеки.

Список використаних джерел

1. Васильчак С. В., Моцьо Р. Ю. Фінансова безпека банків та методи її забезпечення. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19.12. С. 287–293
2. Томашевська І. Л. Due diligence: поняття та призначення. *Вісник ЖДТУ*. №2 (52). С.198-191. Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/1398/1/37.pdf>.
3. Зачосова Н.В. З 39 Формування системи економічної безпеки фінансових установ : монографія. Черкаси : ПП Чабаненко Ю.А. Черкаси, 2016. 375 с
4. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/bankivskiy-due-diligence-v-aspekti-protidiyi-legalizaciyi-dohodiv.html>